

О. І. Шаманська,
старший викладач кафедри аграрного менеджменту,
Вінницький національний аграрний університет

МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті запропонований механізм підвищення інвестиційної привабливості для підприємств харчової промисловості, що покращить інвестиційний клімат на підприємствах галузі, активізує інвестиційну діяльність та створить умови для зростання надходжень у діяльність підприємства як іноземних, так і вітчизняних інвестицій.

In the article the author offered food industry enterprises mechanism of the investment attractiveness increase. This will improve an investment climate on the enterprises of industry and will activate investment activity. Also it will create terms for the increasing of receivables in enterprise activity of both foreign and internal investments.

Ключові слова: ресурсний потенціал, розвиток, інвестиції, інвестиційна привабливість, механізм підвищення інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості.

Key words: resource potential, development, investments, investment attractiveness, food industry enterprises mechanism of the investment attractiveness increase.

АКТУАЛЬНІСТЬ

Залучення інвестиційних ресурсів виступає вагомим напрямом діяльності та розвитку підприємств харчової промисловості, зокрема лікеро-горілчаної промисловості. Водночас з підвищенням рівня інвестиційної привабливості пріоритетними напрямками розвитку лікеро-горілчаних підприємств є раціональне використання ресурсів підприємства, їх ефективного управління, підвищення якості виробництва горілчаної продукції. Усі ці заходи націлені на розвиток підприємств лікеро-горілчаного виробництва, яке має стати інвестиційно-спрямованим. Однією із проблем зростання частки збиткових лікеро-горілчаних підприємств є зниження інвестиційної активності та інвестиційного попиту горілчаної промисловості, що і зумовило проведення досліджень в даному напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених-економістів торкаються питань вивчення інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості, серед них: Г.М. Білецька [1], І.М. Боярко [2], С.О. Гуткевич [3, 4], О.П. Каюда [5], Н.С. Краснокутська [6], О.О. Лемішко [7], О.В. Носова [8], О.М. Ромашко [9], В.В. Сопко [9], І.В. Христофорова [10], та інші. У більшості робіт відзначається важливість вивчення проблем залучення інвестицій і зниження інвестиційної привабливості підприємств галузі, що вимагає розробки

нових методів до підвищення рівня інвестиційної привабливості для підприємств харчової промисловості.

Метою дослідження визначення основних напрямів активізації інвестиційної діяльності та розробка механізму підвищення інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Уповільнення інвестиційних процесів — одна з головних причин низької ефективності господарської діяльності товаровиробників, що має місце на підприємствах харчової промисловості, в тому числі і лікеро-горілчаного виробництва. Вихід із такої ситуації і подальший розвиток галузі потребує інноваційно-інвестиційного пошуків, оновлення ресурсів на принципово новій, конкурентоспроможній основі. Інвестиції у лікеро-горілчане виробництво є основою відтворення виробничого потенціалу галузі. Забезпеченість якісного оновлення ресурсного потенціалу підприємств передбачає інноваційних змін як форми інвестування виробництва. Потрібно розробити нові підходи щодо інвестування, насамперед, у напрямі ширшого залучення фінансових ресурсів для відтворення основних фондів, які справляють вирішальний вплив на економічне зростання. Однією з основних умов активізації інвестиційної

діяльності підприємств галузі є підвищення його інвестиційної привабливості (рис. 1).

На основі проведеного аналізу було визначено, що однією із проблем зростання частки збиткових лікеро-горілчаних підприємств Вінницької області є зниження інвестиційної активності та інвестиційного попиту горілчаної промисловості. Починаючи з 2010 р., обсяг інвестицій у лікеро-горілчані підприємства Вінницької області скоротився на 40 % [9]. Це свідчить про те, що внаслідок низького рівня рентабельності, високого рівня збитковості, зростання заборгованості та неплатежів обмежився інвестиційний попит та знизилась інвестиційна активність горілчаних підприємств. Також на інвестиційному кліматі галузі позначилася фінансово-економічна криза, яка розгорнулася наприкінці 2008 р. [10] Це призвело до зменшення інвестиційних потоків не лише у галузь, а і загалом у національну економіку.

Інвестиційну привабливість підприємств певної галузі чи певного регіону визначають сукупність політичних, соціально-економічних, культурних, організаційно-правових, географічних та екологічних факторів, що діють в країні (регіоні, підприємстві) та формують інвестиційний клімат.

Активізація інвестиційної діяльності має стати ключовим завданням управління підприємством, що вимагає виконання безперервного моніторингу зовнішнього і внутрішнього оточення підприємства, його реакції на зміни у зовнішньому і внутрішньому середовищі з обов'язковою оцінкою ступеня ризику, що дозволить керівництву управління приймати якісні управлінські рішення. Основою для забезпечення на підприємствах лікеро-горілчаного виробництва ефективного управління інвестиційним механізмом є побудова концептуальної моделі інвестування розвитку ресурсного потенціалу для підприємств галузі (рис. 2). Розроблена модель інвестування розвитку лікеро-горілчаних підприємств дасть можливість керувати негативними факторами впливу на ресурсний потенціал ще на стадії прийняття рішення про інвестування розвитку ресурсного потенціалу.

Проведений аналіз показав, що існуючі потужності підприємств лікеро-горілчаної промисловості Вінницької області завантажені лише на 60% — 70% [9]. З метою підвищення ступеня використання виробничих потужностей у галузі на рівні підприємства доцільно сформувані виважено та науково обгрунтовану стратегію розвитку підприємства, на її основі розробити програму збільшення виробничих потужностей та реконструкції виробничих цехів. Засобами реалізації такої програми є науково обгрунтовані інвестиційні проекти.

Для підприємств лікеро-горілчаної промисловості, насамперед, доцільно розробити проекти щодо технічного переозброєння галузі. Одночасно необхідно встановити сучасні циліндрично-конічні танки — апарати, де відбувається процес бродіння сировини для виробництва лікеро-горілчаної продукції.

Пріоритетними напрямками інвестування підприємств лікеро-горілчаної промисловості є інвестиції у реконструкцію діючих потужностей, оснащення сучасними технологічними ємностями, лініями розливу, холодильними установками. Це дозволить визначити розвиток підприємства шляхом розширення ефективних чи пере-

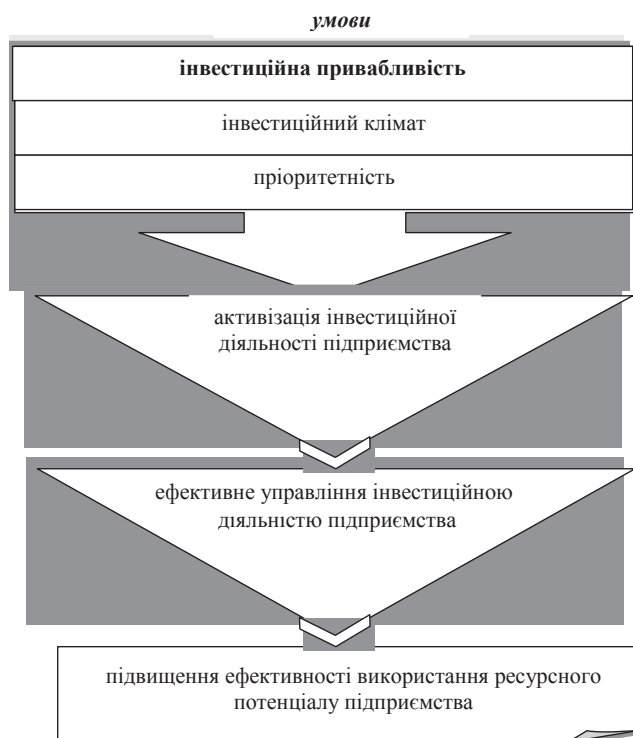

Рис. 1. Значення інвестицій у формуванні ресурсного потенціалу підприємства

Джерело: розроблено автором.

профілювання малоефективних виробничих цехів із врахуванням технологічних та вартісних змін. Інвестиційні ресурси повинні спрямуватися на забезпечення впровадження ресурсозберігаючих високоефективних технологій, що забезпечили б скорочення технологічного циклу. Для впровадження цих технологій необхідні інвестиції та модернізація основних засобів. Вирішення цих завдань щодо технологічного розвитку підприємств лікеро-горілчаної промисловості на підприємстві передбачає залучення інвестиційних коштів, а відповідно визначення реальних джерел фінансування інвестиційних проектів.

Основними джерелами формування інвестиційних ресурсів є, насамперед, прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства, амортизаційні та сформовані резервні фонди. Основне місце у складі внутрішніх джерел ресурсів підприємства належить саме прибутку. Він забезпечує приріст власного капіталу і, відповідно, зростання ринкової вартості підприємства. Прибуток як результат діяльності характеризує ефективність діяльності підприємства, що стимулює розвиток в першу чергу інноваційних процесів і впливає на ступінь інвестиційної привабливості підприємства.

У теперішній час підприємств лікеро-горілчаної промисловості у Вінницькій області несуть основне інвестиційне навантаження — частка коштів що інвестуються у основний капітал за рахунок прибутку та амортизаційних відрахувань складає близько 3/4 загального обсягу капітальних вкладень. Тоді як значна частина прибутку підприємств галузі "знищується" податками, акцизами та інфляцією. Реального накопичення власних ресурсів горілчаних підприємств, по суті, не відбувається. Оборотні кошти підприємств горілчаної галузі Вінницької області на 80% забезпечені кредитами ко-

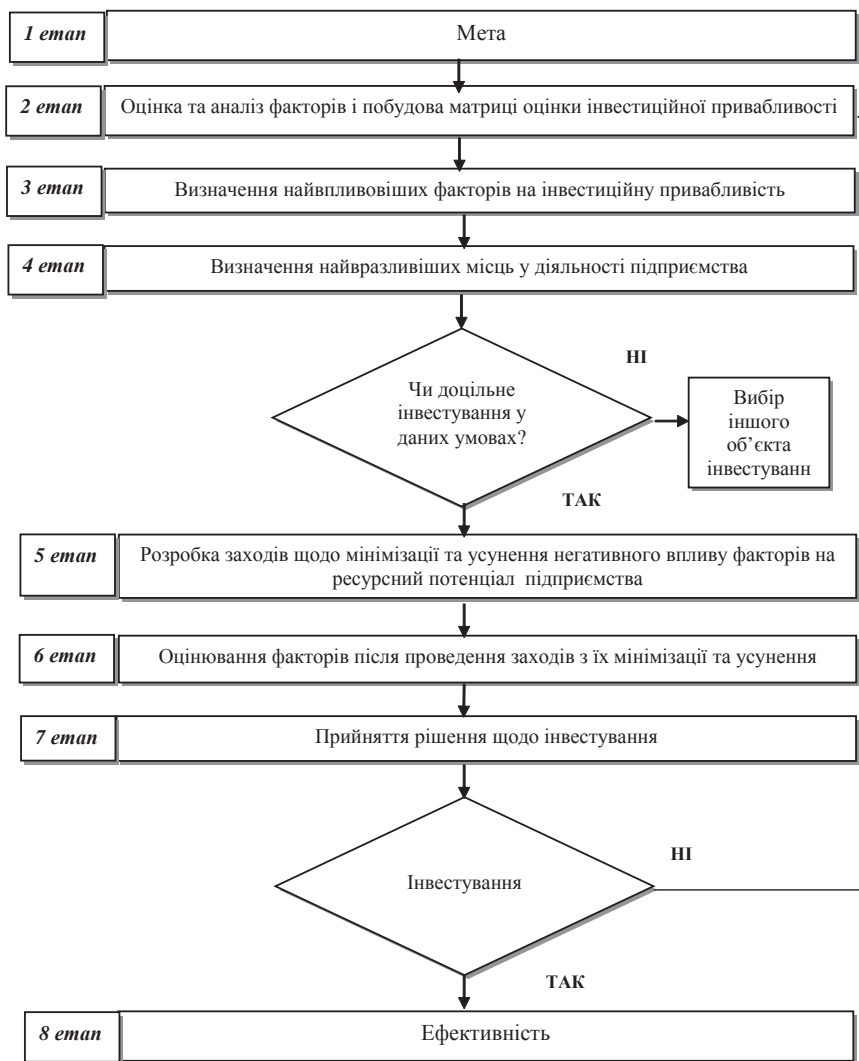

Рис. 2. Концептуальна модель інвестування розвитку ресурсного потенціалу лікеро-горілчаних підприємств

Джерело: розроблено автором.

мерційних банків [9]. Це призводить до того, що велика частина прибутку направлена на виплату кредитів та відсотків по них. Для підприємств лікеро-горілчаного виробництва характерними є високі витрати на формування ресурсного потенціалу, низька рентабельність виробництва, високий рівень зносу основних засобів, низький рівень кваліфікації персоналу, зростання дебіторської та кредиторської заборгованостей, що не може не призводити до зниження реальної бази для накопичення та інвестицій.

Амортизація визначається як одне із найважливіших джерел фінансових ресурсів для здійснення інвестицій. Адаптація прогресивних методів амортизаційних відрахувань дозволяє швидкими темпами здійснити оновлення активів та відтворення зношених основних засобів. Однак у підприємствах лікеро-горілчаної промисловості Вінницької області значною мірою амортизація гаситься низькою оцінкою основних фондів. Подальший розвиток підприємств лікеро-горілчаної промисловості потребує спрямування на впровадження механізму підвищення рівня інвестиційної привабливості, що зображений на рис. 3. Розроблений механізм сприятиме активізації інвестиційної діяльності, інноваційно-

му розвитку, появи нових робочих місць, розвитку ресурсного потенціалу. Перспектива розвитку підприємств лікеро-горілчаної промисловості повинна бути узгоджена з усіма складовими економічної політики і, насамперед, інвестиційної політики підприємства. Проблема залучення необхідних інвестиційних ресурсів визначається особливостями інвестиційної політики підприємства, адже формування інвестиційної політики здійснюється у сфері взаємних інтересів як самого підприємства, так і його потенційних інвесторів.

Особливе значення у формуванні запропонованого механізму підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємств галузі займають фактори, які визначають інвестиційну привабливість, до них відносять: макроекономічні показники; стабільність державної економічної та інвестиційної політики; нормативно-правове законодавство; забезпеченість законності та порядку; рівень управління; рівень розвитку банківської системи; податкової системи; ринкової інфраструктури; якість трудових ресурсів; рівень професійності персоналу; його здатність до самоорганізації, відповідність продуктивності праці, розвиток інноваційних процесів.

Для активізації інвестиційного ринку повинна бути принципово змінена кредитна політика держави. З цією метою важливим завданням державної політики має бути створення сприятливих умов для активізації довготермінового кредитування. Це можливо завдяки: здійсненню заходів зі збільшення обсягів кредитування комерційними банками; пом'якшенню відсоткової політики; переорієнтації кредитних ресурсів банківської системи на довготермінове кредитування; створенню спеціальних інвестиційних банків із забезпеченням пільгових умов кредитування інвестиційних програм.

Реалізація розробленого механізму передбачає: збільшення обсягів реалізації інноваційної продукції; збільшення кількості інноваційно-активних підприємств; впровадження ефективних інвестиційних проектів у підприємства лікеро-горілчаного виробництва; створення інфраструктури залучення та обслуговування потенційних інвесторів; залучення в економіку додаткових коштів; створення нових робочих місць; створення сприятливих умов для залучення іноземного капіталу в економіку області, що, в свою чергу, дозволить запровадити новітні технології, оновити і модернізувати їх основні фонди та обладнання; стимулювання розвитку бізнесу, в тому числі за рахунок збільшення кількості спільних з іноземними партнерами підприємств; стабілізацію зовнішньоекономічної діяльності, підвищення

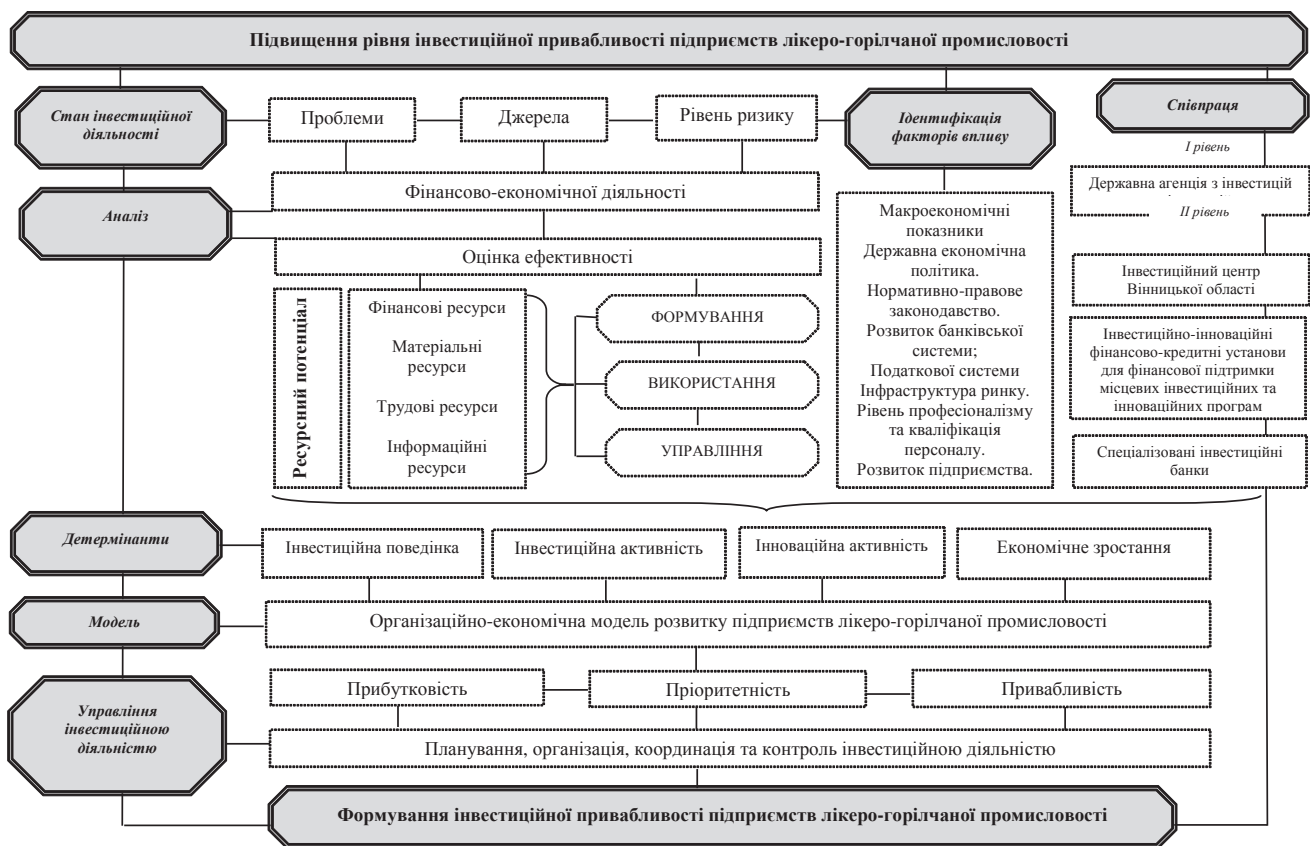

Рис. 3. Механізм підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємств лікєро-горілочаної промисловості

Джерело: розроблено автором.

рівня використання експортного потенціалу підприємств; сталий розвиток економіки, забезпечення стійких темпів приросту валового регіонального продукту та доданої вартості.

ВИСНОВКИ

У результаті впровадження механізму підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємств лікєро-горілочаної промисловості очікується покращення інвестиційного клімату, що значно активізує інвестиційну діяльність та створить умови для зростання надходжень в діяльність підприємства як іноземних, так і вітчизняних інвестицій. Це дозволить більш ефективно та оперативно вирішувати існуючі проблеми соціально-економічного розвитку підприємства, підвищити якість та культуру управління, прискорити інноваційний розвиток, соціальний розвиток, що і стане основою сталого розвитку підприємств харчової промисловості, зокрема і підприємств з виробництва лікєро-горілочаної продукції.

Література:

1. Білецька Г.М., Ковтунович Н.Л. Інвестиційний клімат: проблеми сучасності та шляхи покращення // Економіка, фінанси, право. — 2007. — № 11. — С. 17—20.
2. Боярко І.М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 7(85). — С. 90—99.
3. Гуткевич С.О. Інвестування: теорія і практика: Навчальний посібник. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. — 234 с.
4. Гуткевич С.А. Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки: монографія. — К.: Изд-во Європ.ун-ту, 2003. — 251 с.
5. Каюда О.П. Інвестиційна привабливість підприємства в умовах трансформації економіки: автореф. дис. к.е.н. / Харківський держ. економічний ун-т. — Харків, 2003. — 16 с.
6. Краснокутська Н.С. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємств роздрібної торгівлі: автореф. дис. к.е.н. / Харківська держ. академія технології та організації харчування. — Харків. — 2001. — 18 с.
7. Лемішко О.О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на економіку України // Фінанси України. — 2007. — № 7. — С. 46—61.
8. Носова О.В. Інвестиційна привабливість підприємств // Стратегічні пріоритети. — 2007. — № 1(2). — С. 120—126.
9. Статистичний бюлетень за 2010 рік. Статистичний збірник // Головне управління статистики у Вінницькій області. — Вінниця, 2011. — 545.
10. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України. За ред. С.Н. Ігнатова. — К.: консультант, 2009. — 551.
11. Ромашко О.М., Сопко В.В. Роль інвестиційної діяльності у формуванні прибутку підприємства // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 12(90). — С. 107—112.
12. Христофорова І.В. Розвиток підприємств харчової промисловості в Україні / І.В. Христофорова // Економіка і управління. — 2005. — № 2. — С. 32—36. *Стаття надійшла до редакції 01.10.2012 р.*